

Епископ Илија Мињати

БЕСЕДА НА БЛАГОВЕСТИ БОГОМАЈКЕ

*И зачећеш у утроби, и родићеш Сина, и нагени Му име Исус;
Он ће бити силан, и Сином Свевишњеја назваће се.
Лк 1, 31-32*

Цар Соломон, који је добио од Бога премудрост за истраживање тајни природе, када испита све, што постоји на небу и земљи, прошлост, садашњост и будућност, на крају закључи да у свету и под сунцем ничег новог нема - *ништа ново под сунцем* (Проп. 1, 10). Али сада Бог сатвори дело потпуно ново, које се никад није збило у прошлим временима и нити ће га икада бити у онима што долазе; то се дело саврши у Благовестима благодатне Марије, Деве и Мајке, али Мајке Божје. Чудо двоструко, највеће дејство Божје свемоћи, најузвишенија тајна наше православне вере. Дева и Мајка! Чему невероватнијем може природа да присуствује у створеноме? Дева је Мајка Божја! Шта чудесније може савршити благодат Божја? Једно превазилази границе природе, и још се није дешавало слично томе; док друго узлази на висине Божанствене благодати, и нема ничег сличног томе. Оно је велико чудо, а ово и више од чуда; оба су недостижна, и оба у потпуности божанствена. *Ево, зачећеш у утроби и родићеш Сина и нагени му име Исус; Он ће бити силан, и Син Свевишњеја назваће се; и даће му Господ Бој престо Давида, оца његовој* (Лк. 1, 31-32).

О овом новом чуду или боље о овим двама чудесима, једном о Деве и Мајци, другом о Деве и Мајци Божјој, хтео бих данас да проговорим, моји слушаоци. Ево како су се они десили према Јеванђељској причи.

I

Када се навршило време, у које је Бог Отац одлучио да на земљу пошаље Јединородног Сина и Реч, да би се Он отелотворио и очовечио, Гаврило, заступник анђела, био је послан у Галилејски град Назарет Деве Марији, зарученој за Јосифа, да је поздрави речима: *Радуј се, благодатна* (Лк. 1, 28), и рекао Јој, да Ју је Бог и Отац изабрао да буде Мајка Његовог Сина и роди избавитеља света. Арханђео је донео вест: *ево, зачећеш у утроби и родићеш Сина, и нагени му име Исус* (Лк. 1, 31). У почетку Дева се збунила и усхтела да сазна начин овог чудесног догађаја: *како ће бити ово, кад не знам за мужа?* (Лк. 1, 34). Али кад јој је пренето, да ће се то десити на потпуно натпри-

родан начин, управо силом свемогуће благодати Светог Духа, Она се поклонила срцем и прихватила заповест са дубоким смирењем: *evo слушкиње Господње; нека ми буде њо речи твојој* (Лк. 1, 38). И тада сиђе на Њу Дух Свети, боголепно припреми Богосместиво обитава-лиште. Божанствена Реч оваплоти се у Њеној чистој утроби, и сила Свевишњега осени Је, „утврдивши Је, - учи Атанасије Велики (у бесе-ди на Благовести), - да би запечаћена од тог времена она могла да сагледава, колико је то могуће, у утроби ношеног Невидљивог Бога у Њој и стварала зачињаног Младенца“. Ето тог новог чуда, које се појави испод сунца: Дева и Мајка, али Мајка Божја; то је предмет данашњег празновања.

Све су околности у потпуности одговарале овим божанственим Благовестима: прво, одговарало је лице благовесника, арханђела Гаврила, пошто је ова тајна управо натприродно сједињење два бића, Божанског и човечјег, у једну личност Божанствене Речи - савршеног Бога и савршеног Човека; име пак Гаврил преводи се као **сила Божја**. Одговарало је место град Назарет, јер се као последица ове тајне десило **освећење** човечјег рода са учешћем Божанствене природе, а Назарет значи освећење.

Одговарало је и време - месец март; у ово време створен је свет, у исто време се врши и поновно стварање света. Тада је незасејана земља по први пут дала биљке, а сада по први пут без мужа Дева зачала.

Сви догађаји данашњег тајинства су чудесни, али чуднија од свега је Сама Дева, која прихвати благовести, Дева и Мајка, и ово посебно одговара тајни, јер управо таква треба да буде Мајка таквог Сина. Божанствена Реч постаде оно што није била, а остаде оно што је била, поставши човек и остајући Бог; и Марија постаде оно што није била, а остаде, каква је била, поставши Мајка и остајући Дева, као и пре. Божанствена Реч постаде Син, родивши се без Оца, а Ма-рија поста Мајка без мужа, родивши без мужа.

Како су различити међу собом Бог и човек! Али Бог, поставши човек, примајући тело не остави природу Божанства. И како су различити Дева и Мајка! Али Дева, поставши Мајка, у материнској трудноћи не изгуби славу девства. Како је чудно заједништво две природе - Божанске и човечанске, несливено сједињених у једну личност! Божанствена природа усвојила је посебности човечје, и Бог постаде савршени човек; а човечја постаде причастна својствима Божанствене и исти тај човек постаде савршени Бог. Исто тако, како је необично сједињење девичанске чистоте и материнске трудноће, које се на чудан начин спојише у једној Жени! Девичанство је дало Мајци чистоћу, коју је морала имати Мајка Божја, сва чиста, сва непорочна, прекрасна као сунце, изабрана као Месечина,

како је назива Свети Дух (в. Песма 6, 9). Трудноћа даде благослов девичанству, које је Дева морала имати сагласно ономе, како Је поздрави арханђел: *Блајословена си Ти међу женама* (Лк. 1, 28). Ту се родио овај чудесан спој - Богочовек; овде се дешава друго сједињење, исто тако чудесно, Дева Мајка. „Чудно и чудесно и у многоне одударату од обичне природе: једна те иста Дева и Мајка, која пребива у освећености девичанства и наслеђује благослов рађања деце“, - објављује небојављени Василије. Такав Син, понављам, мора имати и такву Мајку; Син, Који се роди као човек и не престаде да буде Бог има Мајку, Која роди Сина и не престаде да буде Дева.

И ова тајна није могла другачије да се саврши; један те исти Богочовек, Овај Син, Који се вечно рађа од свагдасушног Оца, и у времену рађа од жене. Један Син, и познаје на небесима Оца, а на земљи Мајку, али на небу, где има Оца, нема места за мајку, а на земљи, где има Мајку, нема места оцу. Нема места за мајку на небесима - и Син се рађа без страсти; нема места оцу на земљи - и Син се рађа без семена; на тај начин однос лица очуван је савршеним. Син је Једини, и Једини Син има Јединог Оца, једна је Мајка, по природи безбрачна Дева.

Сад, хришћанине, кажем ти, као што је Господ говорио цару Ахазу: *Истражи себи знака ... у дубину, или висину* (Ис. 7, 11); погледај доле, на земљу, погледај горе на небеса, истражи садашње и прошле векове, и нећеш наћи другог оваквог знака, као овај, за многе векове откривене Богом преко уста пророка Исаије: *Ево Дева ће зачећи у утроби и родиће Сина* (Ис. 7, 14) - и изображавано у многим праобразима: у несагоривој купини, у слеђеној палици, у камену несеченом руком, у затвореним вратима, окренутим ка истоку, кроз која изиђе и уђе једини Господ. Како то Соломон каже, као да нема ничег новог под сунцем? Ево новог чуда, коме није још било чуда налик на то. Дева и Мајка, али Мајка Божја. И ово ново чудо је такво, да му не може бити сличног.

Мајко Божја! Исповедам истину, да не могу ни замислити, ни објаснити висину ове славе. Обраћам се светим оцима, да би макар на неки начин схватио, али налазим, да су чак и сами свети оци збуњени и заобилазе ово ћутањем. Сами анђели, ако би и хтели да нам објасне, остају без гласа; и чак Дева, Чији је ум био просвећен за разумевање неупоредиво више, него свих анђела, Дева испуњена Светог Духа, носитељка у утроби Божанствене Речи, објашњава нам то Божанственим речима: *Учини Ми величину Силни* (Лк. 1, 49) - и ништа више.

Кад би Она била Мајка Месије (како су у њега веровали Јевреји), тј. само човека, а не Бога, и ако би родила очекивање векова, Сина благослова, Избавитеља Израиља, и онда би као Мајка

оваквог славног цара, услед ове части и среће, превазилазила све мајке света и само због тога Њу би морали да прослављају сви нараштаји. Али да буде Мајка Бога, да роди Спаситеља читавог света, да у времену роди Овога, управо Јединородног Сина, Кога Бог и Отац рађа ван времена - ово је част, која је чини богоподобном. Деница, видевши ову част, када је у почетку света анђелима била откривена велика тајна домостроја о оваплоћењу, одмах се испунио зависти, помислио сујету, одступио од Бога и, као муња, пао са неба. Овакво је мишљење Максима Исповедника, засновано на познатој речи Апостола Павла: *И увече њак Првородној у васељену, ѿворећи: да Му се ѡклоне сви анђели Божји* (Јевр. 1, 6; питање и одговор 42 на Посланицу Јеврејима).

Мајко Божја! Што се више удубљујем, то све више сматрам, да је несхватљиво; да је то безгранична величина, која Је узводи до највишег престола Тросијајућег Божанства и приближава је Богу и Оцу. Уздигните се созерцањем на висину, о хришћани, и замислите с једне стране предвечног Оца, са друге благодатну Марију и на средини Јединородног Сина, оваплоћеног Богочовека. Он има две природе: божанску и човечанску; Божја то је рађање Оца, човечја - је рађање Марије; Син Божји, као Бог, Син Марије, као богомужно дете. Али овај Син има само једну личност, која садржи две природе несливено. Личност је нераздељива, због тога нема два Сина, један Син Бога и Оца, а други Син Деве Марије. То је једна Особа, у Којој се, пошто је несливена, разликују посебности две природе, у исто време се у овој разлици очувава нераздељивост, а у двојности јединство; Исус Христос је само један: Бог и човек. Отац је Отац Христа и Отац Бога и човека; Марија - Мајка Христова и Мајка човека и Бога; тако да онакав однос према Јединородном Сину какав има Бог Отац, такав према истом Овом Сину има и Дева Марија, Која због тога у рођењу Богочовека Сина има славу сличну слави Бога Оца. Ово Гаврило хоће да искаже речима: *ево зачећеш у утроби и родићеш Сина, и надени Му име Исус; Он ће бити силан, и Син Свевишњеја назваће се* (Лк. 1, 31-32). *Он ће сјасџи народ свој* (Мт. 1, 21).

Може ли ум замислити више достојанство?! Сада усмерите вашу пажњу са те висине у доњи свет, на сву осталу разумну творевину, која толико далеко од Ње стоји, колико је небо далеко од земље, и видите, колико је мала и недовољна сва благодат, сва слава и пророка и апостола и мученика у поређењу са благодаћу и славом Богомајке. Шта то говори Соломон, као да нема ничег новог под сунцем? Али ево новог чуда - Дева и Мајка; ево чуда, налик коме још није било. Дева је Мајка Божја то је чудо ново, налик коме не може бити чуда. Дева и Мајка то је чудо, које је за Деву највећа благодат. Мајка Божја је чудо, које је за Мајку највећа част.

Ово је чудо над чудима, којим не може да се похвали ниједна друга вера, осим вере хришћанске, у којој је ова тајна почетак и крај тајни.

II

Богоневесној Владичици, која прими благодат да буде Дева и Мајка и част да буде Мајка Божја, потпуно је својствено да буде и Мајка хришћана. Десно од божанствене величине седи Царица неба и земље, како Ју је видео пророк: *с десне њи је сѣране Царица, у њозлаћеним хаљинама изаѡканим одевена* (Пс. 44, 10). Она је Мајка Бога, Који је Њен Син природно по рођењу, и Мајка хришћана, који су такође њена чеда по у синовљењу. Заступајући се пред Богом за хришћане, Она се заступа пред Својим Сином за Своја чеда; тако Она моли Бога са толиком смелашћу, која је својствена Мајци према Сину, и моли се за хришћане са таквом љубављу, коју би осећала према својим чедима. И смелост и љубав такве мајке су безгранични: шта икада може она да замоли и да не добије од таквог Сина? Шта ми можемо да замолимо и да не добијемо од такве Мајке? Сироти, туђинствујући, заробљени, болесни, сломљени, грешни, не жалостите се: имате мајку - Мајку Бога!

Оно што је рекао Александар Велики Антипатру, говорећи о својој мајци Олимпијади, управо, да „једна мајчинска суза чисти од свих клевета“, рецимо и ми са пуним правом о благодатној Марији, нашој Мајци и Божјој Мајци. Многобројни су наши грехови пред Богом, велик је гнев Божји на нама; али једна суза, једна реч, једно заступништво Богомајке чисти наше грехове и удаљава гнев Божји.

Такву веру у Тебе, такво надање имамо на Тебе, свесвета Дево; исповедамо Тебе Деву и Мајку; проповедамо Тебе, као Мајку Божју, признајемо Те, Мајко хришћана, за почетак и посредницу нашег спасења.

О, Мајко Божја и Мајко нас хришћана! Умилостиви Сина Твога према нама, чедима твојим и удостој нас Твојих благодати и царства Сина Твога. Амин.

